

Peisajele geografice au nevoie de protecție

În R. Moldova, presiunea umană exercitată asupra peisajelor este de două ori mai mare decât optimul ecologic și funcțional admisibil.

Ce este peisajul?

Peisajul (geografic) reprezintă o unitate spațială distinctă, caracterizată printr-o anumită combinație dinamică de elemente fizice (rocă, climă, sol), biotice (vegetație) și antropice.

Convenția Europeană a Peisajului definește peisajul în felul următor: „...o parte de teritoriu perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani.”

Putem separa două mari clase: *peisaje naturale și peisaje umanizate (culturalizate)*.

Peisajele naturale, după criteriul reprezentativității, după aspectul reliefului, pot fi: *peisaje de podiș, de câmpie, de luncă etc.*; după tipul de vegetație dominantă putem deosebi *peisaj de pădure, sau de stepă, de silvostepă etc.* Peisaje umanizate pot fi: *peisaje agricole (inclusiv pastorale, viticole, etc.), peisaje industriale, peisaje urbane, peisaje rurale etc.*

Fiecare din tipurile de peisaj menționat anterior poate fi clasificat la rândul său în funcție de o serie de caracteristici, inclusiv, de exemplu, după starea de stabilitate sau de echilibru (peisaje stabile, peisaje în echilibru relativ, peisaje instabile).

Sub presiunea antropică, peisajele naturale se modifică

Potrivit calculului de specialitate, în condițiile R. Moldova, pentru asigurarea existenței umane optime, este nevoie de 1,5-2 ha de teren pentru fiecare locuitor. Această suprafață este necesară pentru satisfacerea tuturor necesităților vitale – locuință, produse industriale și agricole, agrement, dar și funcțiile ecosistemice etc. Totuși, în prezent, unei persoane îi revin, în medie, 0,85 ha de

Peisaj de toamnă în ținutul Orheiului

teren. Astfel, presiunea umană exercitată este de aproximativ două ori mai mare decât optimul ecologic și funcțional admisibil. Acesta este apreciat în baza coeficientului de stabilitate ecologică a peisajelor, care ia în calcul coraportul suprafețelor diferitelor categorii de peisaje.

Este cunoscut că stabilitatea ecologică a peisajelor scade odată cu creșterea gradului de antropizare, îndeosebi în cazul unor categorii de peisaje precum cele arabile, urbane sau industriale. Spre exemplu, pădurile naturale au valoarea coeficientului

– 1,0 (valoare maximă), în timp ce peisajele urbane sau industriale – 0,0 (valoare minimă).

Valoarea medie a coeficientului de stabilitate ecologică a peisajelor în republică, după aprecierile noastre, este de 0,32 (predomină terenuri ecologic instabile). Spre exemplu, în România gradul de stabilitate ecologică a peisajelor este de 0,51.

Majoritatea peisajelor sunt ecologic instabile

În majoritatea comunelor din R. Moldova (70,1%) se întâlnesc *peisaje ecologic instabile*, reprezentate îndeosebi prin peisaje agricole. Acestea predomină în regiunile de câmpie sau de podiș slab fragmentat, în raioane precum Drochia, Florești, Edineț, Unitatea Teritorială din Stânga Nistrului ș.a. *Peisajele cu stabilitate nesigură* se întâlnesc în 24,9% din numărul comunelor, jumătate din care sunt localizate în raioanele Hâncești, Nisporeni și Ungheni. Valori relativ mai înalte (apropiate de cele cu stabilitate medie), se înregistrează în raioanele Strășeni și Călărași. *Peisajele cu stabilitate ecologică medie* se întâlnesc în 41 de comune, dintre care, 29 se află în Regiunea Codrilor (unde sunt extinse peisajele silvice). În prezent, doar opt comune dispun de *peisaje ecologic sta-*

bile, toate fiind situate în Podișul Codrilor. Dintre acestea, în raionul Strășeni se află trei comune (Căpriana, Scoreni și Lozova), două comune în raionul Orhei (Teleșeu și Vatici) și câte una – în raioanele Hâncești (Stolniceni), Ungheni (Rădenii Vechi) și Ialoveni (Cigârleni).

Astfel, după gradul de stabilitate ecologică și intensitatea modificărilor antropice, peisajele din spațiul republicii se atribuie la categoria celor ecologic instabile. Aceasta denotă necesitatea elaborării unor concepte, științific argumentate, atât la scară națională, cât și locală, care ar permite crearea și utilizarea sustenabilă în diverse activități (agricole, industriale, de recreație ș.a.) a unui sistem de peisaje ecologic stabile. Pentru reducerea presiunii antropice asupra peisajelor este necesară crearea și implementarea politicilor de ameliorare a stării peisajelor la toate nivelurile, începând cu organele centrale de decizie (Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului), Administrațiile Publice Raionale și Locale, care elaborează planurile de amenajare și terminând cu deținătorii și utilizatorii de terenuri.

Iurie BEJAN,
Nicolaie BOBOC,
Institutul de Ecologie
și Geografie al AȘM

Articol publicat în cadrul proiectului „Comunitate responsabilă - peisaj terestru conservat”, implementat de Mișcarea Ecologistă din Moldova cu suportul Programului de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD. Opiniile exprimate în această lucrare sunt cele ale autorului și nu angajează responsabilitatea Programului de Granturi Mici al GEF.

SGP The GEF
Small Grants
Programme

25
YEARS

